

-บทที่ ๘-

289

“ศรัทธา” อันเป็น **จริยะ** ข้อที่ ๕ นี้ จึงควรจะเข้าใจให้ถ้วนทั่วแท้
จริง และควรเข้าใจไปถึงแต่ละระดับชั้นๆ อันเราก็คงจะเคยได้ยินมาว่า ต้อง
“ศรัทธา” มั่นใน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก่อน ให้ถูกต้อง เขาร้องเขารอย
อย่างแท้จริงด้วย

คือ เราจะต้องสร้าง “ศรัทธา” ให้เกิด โดยมี “ปัญญา” รอบรู้เข้าใจให้ดี
จริงๆ ในตนเอง มิใช่ว่า ศรัทธา เพราะเชื่อๆ ตามๆ กันมา ไม่ใช่
ศรัทธา เพราะเห็นว่า เป็นของเก่าสืบกันมาแต่โบราณ ไม่ใช่ศรัทธา
เพราะเขาเล่าลือ เลื่องลือ (ตื่นข่าว) หรือ ที่ศัพท์สมัยใหม่เรียกว่า “โฆษณา
-ประชาสัมพันธ์” ไม่ใช่ศรัทธา เพราะอ้างตำรา ไม่ใช่ศรัทธา
เพราะการเดา ไม่ใช่ศรัทธา เพราะคาดคะเน ไม่ใช่ศรัทธา เพราะ
ตรึกนึกคิดเอาตามอาการ ไม่ใช่ศรัทธา เพราะชอบใจว่า ตรงกับลัทธิ
ของตน ไม่ใช่ศรัทธา เพราะเชื่อว่า ผู้พูดเป็นคนควรเชื่อได้ และ
ไม่ใช่ศรัทธา เพราะผู้เป็นครูของเรา เมื่อใดท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วย
ตนเอง(ปัจเจกสติ) ว่า ธรรมเหล่านั้น เป็นอกุศลธรรม เหล่านั้น มีโทษ ธรรม
เหล่านั้น ผู้รู้ ตีเห็น ธรรมเหล่านั้น ใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อสิ่งไม่
เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์ เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรละธรรมเหล่านั้นเสีย

จาก “เกสปุตตยสูตร” อังคตตร. ดิกนิบาต ข้อ ๕๐๕ ซึ่งพระพุทธเจ้า
ตรัสกับพวกกาลามะ หรือที่เราได้ยินได้ฟังเสมอๆ ว่า “กาลามะสูตร” นั้นแหละ
พระองค์ห้ามไม่ให้ “เชื่อ” อะไรง่าย ๆ ห้ามไม่ให้ “ศรัทธา” อย่างไร้ปัญญา
ต้องนำมาไตร่ตรองให้ได้ว่า ทั้ง ๑๐ ข้อ ที่พระพุทธเจ้าทรงแยกแยะออกมาให้เห็น ให้ได้
ใช้ปัญญานึกคิดนั้น มันล้วน ไม่ใช่ “ศรัทธา” ที่เกิดขึ้นเพราะตนได้สัมผัส

290

ได้ชัดทราบอย่างถึงที่ ไม่ใช่ "ศรัทธา" ที่เกิดเพราะ "ปัญญา" อันยิ่ง
 เหนือคนทั้งสัน แม้จะมีข้อย่อยๆ แยกละเอียดลออไปอีกมากกว่า ๑๐ ข้อนี้ เช่น
 ศรัทธา เพราะคนส่วนใหญ่ยึดถือ ศรัทธา เพราะพรวายลาก รวยยศ รวยสรรเสริญ
 หรือ ศรัทธา เพราะทำตามได้ง่าย ศรัทธา เพราะทำตามได้ยาก หรืออะไรต่ออะไร
 อีก ฯลฯ เยอะแยะละเอียดลออ ก็เป็นแขนงย่อยไปได้อีกมากมาย อันล้วนแล้วแต่ยัง
 จะยึดเป็น "ศรัทธาทรย์" หรือ "ศรัทธาพละ" ไม่ได้ง่าย ๆ ถ้าไม่ประกอบด้วย
 เหตุผล และความรู้ชัดเข้าใจตรงว่า ชรรณนั้น ๆ เป็นอกุศล ไม่ใช่กุศล ชรรณนั้น ๆ
 เป็นกุศล ไม่ใช่อกุศล อย่างเที่ยงแท้ โดยตนเองรู้สัมผัสขันธ์จิตของตนอย่าง
 ถูกทาง (อริยมรรค) ถูกทิศแท้

ดังนั้น จรณะ ข้อที่ ๕ ที่เป็น "ศรัทธา" นี้ ในระดับขั้น ๆ เรา
 เป็นเพียง "สัทธัง ปฏิภนติ" คือ เชื่อมเห็นจริง และยึดถือเป็นเรื่องเฉพาะเรื่องไป
 เช่น ได้ฟังธรรมแล้วเกิด "ศรัทธา" เพราะมันเข้าใจถึงเห็นจริงได้ ด้วย "ปัญญา"
 ด้วยเครื่องประกอบ (ปัจจัย) อันฟังฟังสัมผัสได้ใน "ธรรม" นั้น ๆ หรือ ในคำแนะนำ
 ช้าง อันมีหลักมีฐานประกอบอ้างอิงนั้น แรกที่สุดก็ควรจะมี "ตัวอย่าง" แห่งความ
 หลุดพ้นจากกิเลส ตัณหา หรือ ตัวอย่างการพ้นทุกข์ให้ดูให้เห็นให้สัมผัสได้ ด้วย
 "กายธรรม" บ้าง "วจีธรรม" บ้าง หรือ "มโนธรรม" บ้างกันจริงๆ ก่อน ละก้อดี
 จะเป็นการสร้าง "ศรัทธา" หรือ เป็นส่วนประกอบให้เชื่อมั่นเห็นจริงได้อย่างสูง

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้จะสอนธรรมะ จึงจะต้องปฏิบัติตนให้หลุดพ้น ให้
 เป็นผู้มี "ธรรมะ" นั้นๆ ก่อน เป็น "ตัวอย่าง" ยืนยันได้จริงๆ แล้วค่อยๆ
 มาสอน ก็จงศรัทธาได้อย่างมากมายจริงๆ

ถ้าดวงแก้ว (จาก "รัตนตรัย") ดวงใดดวงหนึ่งปรากฏให้เราสัมผัส รู้เห็นเด่น
 ชัดต่อหน้าต่อตาอย่างชัดแจ้งสว่างไสว เราก็จะศรัทธามากและมั่น เช่น
 ถ้าผู้ใดอยู่ต่อหน้า (พระพักตร์) องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนี้ คนผู้นั้นจะได้
 รับ "สัมผัส" ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจไปหมดเลย เท่าที่จะมี "ธรรม" อัน
 ปรากฏอยู่ทั้ง "กายธรรม" ทั้ง "วจีธรรม" ทั้ง "มโนธรรม" แห่งพระพุทธองค์

ความเป็น “พุทธคุณ” ประคัม ก็จะมีให้ผู้นั้นสัมผัสรู้ในความเบิกบาน บริสุทธิ์ สุข สงบ เช่น สบาย ฯลฯ อย่างแท้ และ ความน่าทึ่ง น่าอัศจรรย์ อันไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่ก็เป็นไปได้สำหรับคน ที่ปรากฏอยู่ เป็นพยาน เป็นหลักฐาน เป็นสักขีอย่างแท้จริง

“คุณธรรม” ต่างๆ มันจะปรากฏแสดงจริงออกมาให้ผู้ได้รู้ ได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น ได้สัมผัสได้ ได้รสชาติขงและเลื่อมใสศรัทธาอย่างมากได้จริงๆ จึงมิใช่ “ศรัทธา” เพียงเชื่อตามๆ กันมา (โดยไม่ยอมคิดแก้ไขปรับปรุง หรือ พิจารณาดูบ้าง ว่า มันเพี้ยนไปแล้วหรือเปล่า ? ยังตามถูกตามตรงอยู่หรือไม่ ?) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะเห็นว่า เป็นของเก่าสืบทอดมาแต่โบราณ (หลงใหลยึดมั่นถือมั่นเพราะบูชา “ความเก่า” เท่านั้นเป็นเหตุผล) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะเขาเล่าลือเลื่องลือ (คั่นข่าว หรือ เพราะ แรงประชาสัมพันธ์) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะอ้างตำรา (ซึ่งอาจจะเป็นตำราผิด หรือ ที่ ความจากตำราเพี้ยน) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะการเดา (หรือ เสี่ยงทาย) ไม่ใช่ศรัทธา เพราะคาดคะเน (คือ ใช้แต่เพียงคิดคำนวณเอา) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะตรรกะนึกคิด เอาตามอาการ (คือ ที่ราคาเอาเองในใจตามที่สัมผัสได้รู้ ได้เห็นนอกๆ ง่ายๆ) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะชอบใจว่าตรงกับลัทธิของตน (ถูกต้องตามที่ยึดถืออยู่ เห็นดีเห็นงามอยู่พอดี) ไม่ใช่ศรัทธาเพราะเชื่อว่าผู้พูดเป็นคนน่าเชื่อถือได้ (มีมากอยู่ คนที่น่า เชื่อถือ แค่อ่าเพียงยอมรับเพียงแค่นั้น ยังไม่แน่) และไม่ใช่ศรัทธาเพราะผู้นั้นเป็น ครูของเรา (ดูเอาเถิด ขนาดนี้ ยังต้องให้ระวัง อย่าเพิ่งปักใจเชื่อค่อยไปเป็นอันขาด) แต่ “ศรัทธา” เพราะมันรู้ มันเห็น มันสัมผัสพร้อม เกิดความรับรู้ในจิต ทั้งเหตุ ทั้งผลทั้งตัวสิ่งนั้น อันแท้จริงครบ มีความสุขเย็น ว่าง สงบให้ดู ให้เห็น ให้สัมผัส พร้อมกับมีความมั่นใจยิ่งสุดมันแน่น ประกอบจริงๆ มันจึงไม่ได้เชื่อใครเขาอื่น มัน “ศรัทธา” เชื่อถือ “ปัญญาอันยิ่ง” และ “ของจริง” ของตนเองแท้ๆ ดังนี้เอง

“คุณธรรม” แห่งพระอนุตรสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมีแผ่รังสีอยู่ต่อหน้าต่อ ตาชัดๆ เป็นกายธรรม—วจีธรรม—มโนธรรม อย่างแท้จริง จริงๆ ที่ยืนยงอยู่เป็น “ยถาภูมิกะ” คือ ทุคอย่างใด ก็เห็นอยู่ชัดๆ ว่า พระองค์ทำได้เช่นนั้น

292

เป็นจริงอย่างนั้น (พูดอย่างใด ทำได้อย่างนั้น) มันเป็น "เอทิปัสโก" คือ มันไม่น่าเชื่อ แต่ก็เรียกให้เห็น ชี้ให้ดูได้อย่างจริง ๆ ณ บัดนั้น คนผู้ได้พบได้เฝ้าเฉพาะพระพักตร์แห่งพระบรมศาสดาแท้ ๆ จึงน้อยนัยที่จะไม่เลื่อมใส ไม่เกิด "ศรัทธา" สำหรับผู้มัจจุเป็น "ธรรม" โดยเฉพาะยังมัจจุเป็น "ธรรม" หรือ มี "ผัสสะ" รับรู้รับแจ้งใน "สภาพธรรม" ที่แท้ได้ด้วย ก็ยังจะ "ศรัทธา" มันคงแท้จริงยิ่งขึ้น

ยิ่งได้รับฟัง "ข้ออันควรประพจน์" (ศีล หรือ ข้อสมาทาน) แล้วผู้นั้นก็นำไปประพจน์ปฏิบัติตามจริง ๆ จนรู้แจ้งผลใน "วิมุตติ" และ เห็นแจ้งใน "วิมุตตญาณ" ด้วย ก็ยังจะเพิ่ม "ศรัทธาในทศ" เพื่อ "ศรัทธาผล" สูงขึ้น ๆ มันคงขึ้นอีกอย่างแน่นอน

แต่เดี๋ยวนี้ ไม่มองคัมภีร์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์แท้ ๆ องค์กรเป็นคนจริง ๆ ที่มีคุณสมบัติอย่างที่เราได้รับรู้นั้น ๆ แล้ว เราจึงจะมี "ศรัทธา" ดังที่ได้อธิบายมานี้ไม่ได้ง่าย ๆ

ฉะนั้น การ "ศรัทธา" พระพุทธ (รัตนตรัยดวงที่หนึ่ง) จึงจะต้องรู้แจ้งคุณสมบัติ คุณธรรมในความเป็น "พระสัมมาสัมพุทธเจ้า" ให้ชัดเจนอย่างแท้จริง เพราะเหตุว่า โดยปกติแท้จริง ความเป็น "คน" ในเรื่องของชีวิตร่างกายนั้น มันก็เหมือนกันทุกคนนั่นแหละ (ไม่ว่าชีวิตร่างกายของเจ้าชายสิทธัตถะ หรือ ของนาย ก. ฯลฯ ตลอดจนของนางสาว ฮ. หรือ ของเรา) แต่ความแตกต่างกันในบริสุทธิคุณ ปัญญาธิคุณ และ กรุณาธิคุณนั้น มันไม่เหมือนกันเลย มีสูง-ต่ำ, มาก-น้อย, บริสุทธิจริง-บริสุทธิเทียมอีกเยอะนัก เราต้องรู้แจ้ง บริสุทธิธิคุณ ปัญญาธิคุณ กรุณาธิคุณ ให้ถูกรูป ถูกนาม ถูกต้องสภาวะธรรมแท้ ๆ ให้ได้จริงๆ จึงจะเรียกว่า "เห็นตถาคต" หรือ "รู้แจ้งแห่งทะเลพระพุทธร" แล้วก็จะ "ศรัทธา" ใน "พระพุทธ" กันจริงๆ ตรงนี้ หรือ เรียกกันว่า "ถึงธรรม" หรือ "เห็นธรรม" กันตรงนั้น

ไม่ใช่ว่าไป "ศรัทธา" เอาอุปนิสัย อันตกแต่งประดิษฐ์ประคอยตามความคิดฝัน

ของข้าว่าสวยอย่างนั้น งามอย่างนั้น มีคุณค่าทางศิลปะ ก็ไปหลงเฝ้าเชิดเทิดทูนบูชา (อภิปชยาธิ) หรือ หลงเสาะซอหากันมาไว้ สำหรับประณมก้มกราบไหว้วอน (อัญชลีกรรมโย) ว่า เป็นยอดแห่ง “พระพุทธ” ไปหลง “ศรัทธา” เทิดทูนเคารพกราบไหว้ เพราะเพียงมีค่าทาง “ศิลปะ” อยู่แค่นั้น มันคือ “พุทธคุณ” ที่ไหนกัน ! อย่าไปหลง “ยึด” หรือ “พึ่งพระพุทธ” แล้วก็กราบ ก็นอนอยู่เพียง รูปปั้น รูปหล่อ อันเป็น “วัตถุรูป” หมดความสวย ความงาม มีเนอด โสฬสราคาสูง แค่นั้นเท่านั้นเป็นอันขาด เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น ก็ได้ชื่อว่า ผู้นั้นกราบไหว้ ความสวย ความงาม หรือ กราบไหว้เหนือวัตถุที่ตนหลงว่า ดี มีค่าเพียงเท่านั้นเอง “ที่พึ่ง” ของคนผู้นั้น ก็แค่นั้นเอง สูงแค่ไหน ? คมแค่ไหนการลงทูลกราบไหว้เทิดทูนบูชา (อภิปชยา) ไหม ? ก็คิด ๆ ดูดี ๆ ถ้าตอบว่า ควรเคารพ “บูชา” แล้วผู้นั้นก็เทิดทูนสิ่งนั้นเท่านั้นเอง นั่นแหละ เป็น “สรวณะ” เป็นเนื้อหาที่เขาต้อง “อัญชลี”

เราจะต้องทำความเข้าใจแท้ใน “พุทธคุณ” แห่งความเป็น “สัมมาสัมพุทธเจ้า” ให้ได้จริงๆ และถูกต้องตรงแท้ด้วย

และก็ไม่ใช่ว่าไป “ศรัทธา” นามธรรม หรือ “ศรัทธา” ในคุณธรรม อันเป็นคุณสมบัติเพียงแค่นั้น แค่มิถุธรรมเศษแบบเครื่องจานวิเศษ เช่น เหวะได้ หายควได้ หูทพย์ ระลึกชาติได้ รู้ใจคนอื่นได้ หรือ หยั่งรู้ชาติกำเนิดของผู้อื่นก็ได้ อะไรต่างๆ นั้น นั้นก็ไม่ใช่ “พุทธคุณ” อันแท้ มันมีเพียงเครื่องอลังการ เป็นเพียงคุณวิเศษอันแตกต่างประกอบในพระองค์ท่านเท่านั้น มันไม่ใช่ “อรหัตตคุณ” หรือ “พุทธคุณ” จริง ๆ อย่าพลาด-อย่าเผลอไปหลง “ศรัทธา” เครื่องจานคุณเหล่านั้น ว่า เป็น พุทธคุณ เข้าล่ะ !

ส่วน “พุทธคุณ” ที่แท่นั้น ก็คือ ความบริสุทธิ์ในมโนทณิเลศต่างๆ บริสุทธิ์ในความทุกข์ (คือ ไม่มี ความทุกข์) หรือ มีพระปัญญาแจ้งในทุกข์ ในเหตุแห่งทุกข์ ในสภาพ “ความดับสนิทของทุกข์” และในทางแห่งความดับ ทั้งสามารถดับทุกข์นั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง เพราะหลุดพ้นได้ด้วยปัญญาแท้ แล้วก็มีพระกรุณาช่วยนำความรู้แจ้ง

เหล่านี้ออกสอนผู้คน บอกกล่าว แนะนำให้คนให้สัตว์โลกได้
“พ้นทุกข์” อย่างพระองค์บ้าง

นี่ต่างหากคือ “พุทธคุณ” เป็น “อรรถคุณ” ที่พุทธศาสนิกชนจะต้อง
ทำความเข้าใจให้ได้ อย่าพากันไปมัวเมา หลงผิด “ศรัทธา” ในคุณธรรม หรือ
คุณสมบัติอันไม่ใช่อริยสัจทั้ง ๔ ดังกล่าวเลย มันไม่ใช่เนื้อหา แก่นแท้ของ
“พุทธศาสนา” จริงๆ ขอให้ไตร่ตรองดีๆ เกิด ใน “สุตมสูตร” สังยุตต.
นิทานวรรค ข้อ ๒๒๕-๓๐๔ จงหาอ่านกันดูเถิด จากพระไตรปิฎก เป็นสูตรที่
ยืนยัน ชัดแจ้ง “อรรถคุณ” หรือ “อรรถคุณ” อย่างชัดเจนที่สุด พร้อม
ทั้งปฏิเสธตรงๆ ชัดๆ เลยกว่า แม้คุณวิเศษอันอันเป็นอภิญญาทั้งหลาย ดังกล่าวแล้ว
หรือ แม้แต่ “เจโตสมถะ” ที่เป็นความสงบวางดับดับดับแบบหลับตา (อารูปวิโมกข์-รูป-
วิโมกข์) นั้น ก็ไม่ใช่ “อรรถคุณ” แต่อย่างใดไม่ ใครเข้าใจผิด ก็
จงทำความเข้าใจเสียใหม่ให้เป็น “สัมมาทิฐิ” ให้ได้ หรือ แม้
“สุกขวิปัสสโก” ก็เป็นพระอรหันต์ (แท้ๆ) ประเภทหนึ่งทว่า ก็นับว่า ไม่มี
“อภิญญา” (อย่าง “เครื่องจลนวิชา”) อะไรเลย แต่ก็คือพระ “อรหันต์” ผู้
“อรรถคุณ” ของศาสนาพุทธร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็จึงจับประเด็นความเป็น “พระ-
อรหันต์” หรือ “พุทธคุณ” แท้ๆ ของ “พุทธศาสนา” ให้ออกให้ได้ ไม่เช่นนั้น
ก็ยังคงเป็น “มิฉลาทิฐิ” อยู่

ยิ่งไป “ศรัทธา” นามธรรม หรือ “ศรัทธา” ในคุณธรรมที่ว่า รูปนั้นๆ
ช่วยเราคลาย รวยยศ รวยสรรเสริญได้ หรือ ไปกราบไหว้อ้อนวอนขอเอา
“นามธรรม” มาจากฟ้าฟ้าไหน ก็ตาม เพื่อให้พระพุทธรูปช่วยให้รวยลาภ รวยยศ รวย
สรรเสริญ รวยแม้ในสุขอันเป็นกามคุณด้วยแล้วละก็ นั่นคือ ยังไม่ใกล้จุด
“เห็นตถาคต” หรือ “เห็นธรรม” ในแบบของ “ศาสนาพุทธ” เลย
แม้จะมีใครสามารถยืนยันว่า เห็นรูป (นิมิต) ของพระพุทธรูป ได้คู่กับพระพุทธรูป
ก็เป็นอัน “หลงใหล” ผิดทางอยู่ ถ้ามันได้เฝ้าพระพุทธรูปจริงออกปานั้น ทำไม

ไม่กราบทูลพระพุทธเจ้าทรงประทาน “พระธรรม” อันตรงกับจิตของตน เพื่อจะได้ นำมาประพฤติให้เป็นพระอรหันต์เร็วเสียเล่า ! ไปคุยกับท่านด้วยเรื่องไรสาระอื่นๆ อีก อันยังไม่พ้นการเกิด-แก่-เจ็บ-ตายอยู่ให้โยกโยกกันทำไม ?

แต่ก็มีใช้ว่ารูป(นิมิต)ต่างๆ เหล่านั้น จะเป็นเครื่องช่วยไม่ได้ ก็มีบางส่วนจะช่วยได้ ถ้าไม่ “หลง” (โมหะ) ไม่ “มิจฉาทิฐิ” เพราะว่า รูปนิมิตต่างๆ ตั้งแต่แสงสว่าง(โอภาส)ต่างๆ ไปจนกระทั่งเห็นเป็น เทพ เห็นเป็นพรหม เห็นเป็นรูปอะไรต่างๆ ได้นั้น มันก็เป็นเพียง “สมมุติ” เป็นเพียงรูปรอย เป็นเพียง “สัญญา-ลักษณะ” เป็นเพียง “จิต” ที่นับเป็น “รูป” ได้ขึ้นมาชั่วคราว(โมกขยัตตา) ถ้าเราหลง “รูป” เราก็ได้แต่เพียงรูปเด่นตรงพาดๆ และความหลงคิดว่า ตนมี อภิญญา มีความเก่ง จนสามารถเห็นรูปนิมิตได้ มันก็จะบรรลุนิติบรูณ์อยู่เพียงเท่านั้น แต่ถ้าเราใช้ “รูป” เหล่านั้นให้แสดงสภาวะธรรม ทางข้อความ หรือ ภาษาอธิบายก็เข้าใจได้(อุเทศ) ทางกิริยาที่รู้ความหมาย(อาการ) ทางสิ่งแทนทางสัญลักษณ์ก็เกิด “ปัญญา” รู้แจ้งแทงทะลุ(นิมิต) ให้รู้ได้ถึงสภาวะธรรมที่แตกต่างกันของกุศลและ กุศล(เลิศจ)ได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่คนผู้นั้น และเป็น “ปัญญา” ที่ผู้นั้น จะพึงรับเอาได้ แค่อำนาจไปมัวหลงยึดมั่นเอาเป็น “ของจริง” เป็น “พระ-พุทธเจ้า” จริงๆ เป็นเทพ หรือ พรหม หรือเป็นอะไรต่ออะไรจริงๆ แท้ๆ เป็นอันขาด เพราะแท้จริงนั้นมันคือ “ปัญญา” ของตนเอง นั่นแหละ หรือ คือ “จิต” ของตนเอง แท้ๆ ที่มีสภาพธรรม หรือ มีภูมิได้เท่านั้น เป็นเท่านั้น แม้รูปพระพุทธเจ้าที่ตนได้เห็นนั้น มันก็คือ “ความมีพุทธะในตน” ขนาดเท่านั้นๆ มี “ญาณ” เท่าใด มีความรู้ลึกซึ้งเท่าใด ก็เพียงความลึกแห่งจิตของตนเองนั่นเอง ที่แสดงออกเป็น “นิมิต” เป็น “รูปสมมุติ” มันหาใช่พระพุทธเจ้าผู้มี “ปัญญาธิคุณ” อันถ้วนทั่วเท่าเทียม หรือ เป็นองค์แท้ๆ แห่งพระสมณ โคตมองค์จริงๆ ไม่ มันเป็นเพียง “ภูมิจิต” ในส่วนลึกของเราเองนั่นเอง ต่างหาก เรียกว่า “ธรรมวิติญาณ” (และไม่ใช่ฐานชั้น “นิพพาน” ด้วย) คือ ญาณภายใน ซึ่งยังจะต้องพยายามหยั่งรู้

296

หรือ ดัง “ภูมิจิต” ในส่วนลึกจนมาให้เป็น “ภูมิจิต” ของคนปกติ ไม่กลับ, ไม่แอมแผ่
ให้รู้แจ้งเป็น “จิตบ่อจุ่ม” หรือ เป็น “จิตสามัญฐานปกติ” ให้ได้อีกทีหนึ่ง ให้บริบูรณ์
หมายความว่า ให้ทำ “บ่อจิตตั้ง” เลื่อนขึ้นสู่ “ทิฐฐาวกัมม” (การทำความเห็นให้แจ้ง,
การเปิดเผย) จนเป็น “สันตทิฐิโก หรือ เวทิตัพโพ ญาณุหิ” ให้ได้ คือ “จิต”
ที่เป็น “นิมิต” เป็น “อาการ” นั้น นั่นคือ จิตในภวังค์แห่งภพ (จิตใต้สำนึก)
นั่นไม่ใช่ “จิต” ของเรานี้บ่อจุ่มปกติธรรมดาที่เป็นสามัญฐานก หรือ จิตชนรับวัด
ด้วยซ้ำ “พระพุทธเจ้า” นั้น จึงเป็นเพียง พระพุทธที่สถิตอยู่ใน “รูปภพ” ของผู้
สร้างนิมิตนั้นๆ นั่นคือ “ภวคณา” อยู่จำนวนหนึ่ง นั่นคือ “รูปจิต” ของเราเอง
อย่าได้หลงไหลยึดมั่นถือนั่นเป็นของจริงอันเที่ยงแท้แน่นอนอันขาด อย่าว่าไป
ถึง “จิต” อันบริสุทธิ์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งได้ปรินิพพานไปแล้วด้วย
“อนุภาติเสสนิพพานธาตุ” อย่างสิ้นรอบหมดเกลี้ยง จึงไม่มีอะไรจะเหลือหลอเอาเลย
นั่นเลย แม้แต่ “จิต” (วิญญาณ) ของปุถุชนธรรมดาใดๆ ซึ่งเป็น “จิต” ที่ยังยึด
ยังติดยังเกาะยังกุม ยังไม่สูญสลายสิ้นเป็น “อนุภาติเสสนิพพาน” พระพุทธองค์ก็ทรง
สอนอยู่เป็นนัยเป็นหนา ว่า “อสร้ง” คือ ไม่มีรูปไม่มีร่าง ไม่มีโลมแล้วแท้ๆ
และคือ “อนัตตา” ไม่มีตัวไม่มีตน จริงๆ แล้วทำไมยังจะหลงผิดไปถึงขนาดเอา
“จิต” (วิญญาณ) ที่ปรินิพพานไปแล้วของพระพุทธองค์มา มีรูป มีโลม มีร่าง มีตัวมี
ตนอยู่อีกเล่า ? อย่าสำคัญผิดเป็นอันขาด “พระองค์ท่าน” นั้น “ไม่มี” แล้ว
จริงๆ แต่ผู้หลงนั้นสิ ! ยัง “หลงผิด” จริงๆ ว่า “มี” จึงเป็นสมมุติขึ้นมาจนหลง
เห็นว่า เป็น “มี” และ “เห็น” กันเป็นรูป เป็นภาพ เป็นโลมกันอยู่จนได้ นั่นแหละ
คือ มโนมย “อิตตา” แท้ๆ คือ รูป (สมมุติ) ที่ปั้นขึ้นจนสำเร็จในจิต หรือ “รูป
ที่สำเร็จด้วยใจ”

“อนัตตา” หรือ “อสร้ง” แท้ๆ แต่ปรุงแต่งกันจนมี “อิตตา”
มี “สรีระ” จนได้ มันก็ยัง “เลิกละ” หรือ “สละทิ้ง” อยู่นั่นเอง (“อิต-
กิลมถาโยค” ไม่รู้แล้ว ไม่รู้ “ความจริง” (สัจธรรม) ได้สักที) **ยัง “มี”**
ในความ “ไม่มี” อยู่ ดังนั้นแล้ว มันจึง “ทรมานตัวเอง” อยู่ชาติแล้วชาติเล่า !
เมื่อไหร่เอ่ย ? จะสิ้น “อิตตา” ลงได้ ! จะได้สัมผัส “นิพพาน” กับเขาบ้าง !

หรือถ้าผู้ใดคบกับเทพ กับพรหม แบบ มี “รูปนิมิต” เชิงสมาธิลับตา เห็น “รูป” เห็น “อรูป” และแสดงเดชแผ่ฤทธิ์อยู่เท่าใด ๆ มันก็ชนะเยี่ยงเดียวกันนั่นเอง เพียงแต่ “ลด” ฐานะ “ลด” ศักดิ์ศรีลงมาหน่อยเท่านั้นเอง ผู้ชนะก็ยังคงเกาะจิตของตน และมี “ความเก่ง” อยู่เพียงเท่านั้น ๆ ถ้าผู้ใดหลง “พระพุทธเจ้า” (รูปนิมิต) องค์กรใด และเข้าใจว่า พระพุทธเจ้ามี “พุทธคุณ” อย่างไร ? ในแบบไหน ? เก่งแค่ไหน ? ก็คือ “ภูมิจิต” คือ “ทิฏฐิ” ของผู้นั้นมีความเห็น มีความเป็นได้ อยู่เท่านั้น ๆ ตามคุณลักษณะอย่างนั้น ๆ และในทิศในทางนั้น ๆ ด้วย ก็คือ “วิชา” หรือ “ญาณ” ของผู้นั้น หมายความว่าอย่างนั้น นั่นเอง

เพราะฉะนั้น “พุทธคุณ” ของบรรดาผู้หลงยึดต่าง ๆ จึงเป็น “พระพุทธเจ้า” แค่นั้น คำราชาแห่งเนื้อ อัฐ หิน ดิน ปูน โลหะแท้ ๆ ก็ได้ หรือ อย่างคึกกับบูชาเพราะราคาแพง หรือ กราบไหว้ความสุข ความงาม ความมีศิลปะ ก็มี ขนผาสาง กิม แคชเชนเทพ กิม แคชเชนพรหม กิม แคชเชนพระเจ้าต่าง ๆ อัน ยึดฤทธิ์ยึดเดชแห่งการประทาน การบันดาลเท่าที่ตนยึด และสามารถสร้างพลังต่าง ๆ ได้ นั่นแหละ

“พระพุทธเจ้า” เช่นนี้จึงเป็นได้ตั้งแต่ ผู้มีความโลกจืด เห็นแก่โลก ยศ สรรเสริญ สุข อยู่ ไปจนยังเป็นผู้หลง กามคุณ อยู่ ก็ได้ทั้งนั้น และอาจจะ เป็นผู้ภูมิธรรมสอนให้ละ ให้วางลาภ ยศ สรรเสริญ สุขและกาม ได้สูงขึ้น ๆ ตาม ลำดับ (จริงๆ ของ “ภูมิจิต” แห่งผู้นั้น) ก็เป็นได้ด้วย ไม่ประหลาดอะไร ทว่าขอให้ สร้าง “พระพุทธเจ้า” ที่ผู้ใดคบหาอยู่นั้น ก็ให้เป็น “พระพุทธเจ้า” ผู้ทรงปัญญาธิคุณ รอบรู้ในกองกิเลสตัณหา และ รู้ทางดับกิเลสตัณหา มีวิธทำหรือมีแบบแผนในการ ประพฤติ (มรรค) ที่ถูกต้องเป็น “อุปปุณฺณิ” เกิด แล้วดับถูจุด ถูกเหตุแห่งทุกข์ ที่เกิดเพราะกิเลสตัณหาต่าง ๆ ได้ถ้วนทั่ว เป็นนิโรธให้ได้จริงๆ เป็น “บริสุทธิ์คุณ” แท้เกิด ขออย่าได้ไปสร้าง “พระพุทธเจ้า” หรือปั้นท่านเป็นพระพุทธเจ้าไปใน ทางอื่นแบบอื่น อันไม่ใช่ทางพ้นทุกข์เลย มันจะเป็น “พระพุทธเจ้า” เก๊ ! และมันก็ได้ “เก๊” กันออกมาเต็มบ้านเต็มเมืองกันอยู่แล้วละ ! บาปกันแท้ ๆ นะ ! !

แต่สรุปแล้วก็ยังเป็น “พระพุทธเจ้าเก๊ !” (เพราะยังคือ สมมุติ) ที่จะต้อง

298

ลวง เล็กมี เล็กเป็นให้หมด เป็นที่สุด เพราะ “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” จริงๆ นั้น ณ บัดนี้ ไม่มี “รูปโฉม-ร่างกาย” ไม่มีแม้แต่ “อรูปจิตวิญญาณ” ใด พระองค์ปรินิพพานไปแล้วจริงๆ ไม่ได้เหลือเศษ “รูปจิต” หรือ แม้แต่เพียงธุลีของ “อรูปจิต” ก็ไม่ได้ตกค้างไว้ พระองค์ดับสัณมอดหมดอย่างถาวรจริงๆ จะมีเหลือ ก็คือ “รูปกาย” ที่เป็นเพียง “พระบรมสารีริกธาตุ” เท่านั้น และจะเหลือจริงๆ เป็น “นามกาย” ก็แค่เพียง “คุณธรรม” หรือ ที่เรียกกันว่า “ธรรมกาย” นั่นเอง ซึ่งเป็น “ปัญญาธิคุณ” เป็น “บริสุทธิคุณ” เป็น “กรุณาธิคุณ” จริงๆ อันเป็นสภาพ “เลข” เดียวกัน ที่อยู่กับพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลาย จะไม่ใช่ “รูปโฉม” ไม่ใช่ “ภาพนิมิต” หรือ ร่างกาย (ที่เห็น) หรือ รูปกาย ซึ่งเห็นได้ในแบบตาที่พินิจที่หนึ่งหลับตาบนร่างบนตัวนั้นมาจนสำเร็จอะไรหรือ จงพยายามทำความเข้าใจกับคำว่า “ธรรมกาย” ให้ดีๆ

ดังนั้น ถ้าคนผู้ใดมี “ปัญญาธิคุณ” รู้แจ้งแทงทะลุใน “อริยสัจ ๔” เท่าใด ก็คือ ผู้มี “ธรรมกาย” ในตนมากเท่านั้น สืบ “เลข” ของพุทธไว้เท่านั้นๆ มีความสามารถทำความพ้นทุกข์อริยสัจ ให้แก่ตนได้มากเท่าใด ก็ยังมี “บริสุทธิคุณ” อันเป็น “ธรรมกาย” ในตนมากเท่านั้นๆ และยังอาจสามารถพาเพื่อนพยายาช่วยรื้อถอนสัตว์ได้มากเท่าใด ก็ยังมี “กรุณาธิคุณ” อันเป็น “ธรรมกาย” (อีกเช่นกัน) ในตนมากเท่านั้นๆ ด้วย นั่นแหละคือ “ความเป็นพระพุทธ” หรือ “พระพุทฺธเจ้า” ส่วนที่เหลือ เป็น “เลข” อยู่ในโลกนี้ และ โลกแห่งนิมิตไหนๆ ก็ตาม จะมีใน “อริยสงฆ์สาวก” ผู้ดำเนินรอยตามพระยุคลบาทถูกต้องแท้ๆ นั่นแหละมากที่สุดจริงๆ ผู้ใดเห็น “ธรรม” (คุณธรรม หรือ พุทธธรรม หรือ ธรรมกาย) ผู้นั้นเห็นเราตถาคต (พระพุทธเจ้า)

จึงควรจะ “ศรัทธา” ใน “พระพุทฺธ” อันเป็นรัตนตรัยดวงที่หนึ่งให้ถูกต้องตรงแท้ให้ได้ เพราะปัจจุบันนี้เราไม่สามารถจะสัมผัสพระพุทธเจ้าเฉพาะพระพักตร์ คือ แบบของแท้ของจริงอย่างเมื่อก่อน ๒๕๐๐ กว่าปีล่วงมาแล้วได้แล้วอย่างเด็ดขาด

การ “ศรัทธา” ใน “พระพุทฺธ” ทุกวันนี้ มันก็ยังเบี้ยว ๆ เบี่ยง ๆ
เพี้ยน ๆ อยู่ อย่างมากมายเอาจริง ๆ

สรุปความ อย่าเชื่อ หรือ “ศรัทธา” อะไร อย่างไม่มี
“ปัญญา” อันแท้จริง

ข้อควรทำ จงพิสูจน์ให้แท้ คือ สัมผัสสให้ได้จริง ในสิ่งที่
เราจะเชื่อ หรือ จะศรัทธาในก่อนเสมอ.

ต้องพยายามทำ “ปัญญา” ให้แจ้ง ทำความเข้าใจให้ได้ถ้วนทั่วถึง “พระพุทฺธ”
อันแท้จริงให้ได้จริงๆ เราจึงจะ “เห็นตถาคต” คือ ต้องสัมผัสกับ “ธรรม-
กาย” ที่เป็นคุณธรรม คุณสมบัติ อันเรียกว่า บริสุทธิคุณ ปัญญาธิคุณ
กรุณาธิคุณ อันเป็น “พุทฺธคุณ” ให้ได้ ใน “จิต” ของตนจริงๆ เกิดจริงๆ เป็น
จริงๆ ต้องทำตนให้สูงขึ้นจากการหลง “ยึดรูปมั่น” ต่าง ๆ เป็น “พระพุทฺธ”

ให้ได้ด้วย “ญาณ” ด้วย “ปัญญา” จริงๆ หรือ ต้องแหง

ทะลุให้ชัดด้วย “ญาณ” ด้วย “ปัญญา” จนพ้นจากการ “หลงรูป”
นิमित เป็น “พระพุทฺธ” อยู่เป็นคู่เป็นตะ เป็นจริง เป็นจังอยู่นั้น ให้ได้ และอย่าไป
เข้าใจผิดใน “พุทฺธคุณ” หรือ “อรหัตตคุณ” ผิดๆ เพี้ยนๆ ไปจากความพันทุกข์
(วิมุตติ) กับ ปัญญาอันรู้แจ้งในอริยสัจ ๔ (ญาณทัสสนะ) เบี้ยวๆ เบี่ยงๆ ไปเป็นพลัง
ฤทธิ์อิทธิเดช เช่น ช่วยคนรลคว่ำก็ไม่น่าเจ็บ บินยังไม่เข้า เป็นใช้รักษา
หาย กระหายใคร่อยากได้ลาภ ยศ สรรเสริญ ก็ช่วยให้สมในความโลภนั้นๆ ได้
ไปเสียละ ! ฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ต่างๆ อย่างนั้น มันไม่ใช่ “พุทฺธคุณ” หรือ
“อรหัตตคุณ” ต่อให้เหาะได้ หายตัวได้ ดำดินได้ (อย่างที่เล่าๆ กันมาในประวัติ
พระอานนท์ เมื่อตอนบรรลุมรรคผลก็ตาม การดำดินได้ แม้จะต่อให้เป็นไปได้จริงๆ ก็
ไม่ใช่ “ตัวแท้-ตัวถูก” ของอรหัตตคุณ ไม่ใช่คุณลักษณะที่แสดงถึงความหลุดพ้นอะไร
ตรงไหน ? เป็นการโมเม ยกอ้างเล่าเอาเองทำให้อนุชนรุ่นหลังเข้าใจ “อรหัตตคุณ”

300

ผิดทาง ของอาจารย์ผู้เขียนประวัติ) ให้ปฎิหาริย์พิลึกกึกกือยิ่งกว่าที่พูดถึงนั้น อกร้อยเท่า
ก็ไม่ใช่ “พุทธคุณ” ไม่ใช่ “อรรถคุณ” คนชั้นหลังผู้ไม่รู้แจ้งในอริยสัจ
ต่างหากที่พูดกล่าว อวดคุย อวดชอบ เป็นการกล่าวตู่อันผิดๆ เพี้ยนๆ เพราะ
ไม่มี “อุตตรนิมิตตธรรม” ที่เป็น “พุทธธรรม” แท้ๆ ในตน โดยเฉพาะยัง “มิจฉา-
ทัญญู” เรื่องพวกนั้นมันเป็น “เครื่องฉานวิชา” มันไม่ใช่ “พุทธวิชา” มัน
เป็น “คุณ” เหมือนกัน ถ้าหาได้จริงหรือดำเนินได้แท้ๆ ก็เป็น “คุณ” ชั้น “วิเศษ”
จริงๆ เก่งไม่ใช่เล่นจริงๆ ด้วย (ภาษาจะเรียกว่า “อภิญญา” ก็เรียกเถิด) แต่เป็น
“ไสยคุณ” (สำหรับผู้ไม่เข้าใจแจ้งในเหตุในผล) มันไม่ใช่ “พุทธคุณ” หรือ
“อรรถคุณ” ตัวแท้ตัวตรง เลยจริงๆ

พุทธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

อรรถ แปลว่า ความเหมาะสม ความพอดีที่สุด (อรรถ + อัตต = อรรถคุณ)

อิตต แปลว่า ตัวตนอันนั้น การยึดอย่างนั้นไว้ หรือ ทำให้เป็นอย่างนั้น
ตามมุ่งหมายยึดถืออยู่

“คุณ” ซึ่งหมายถึง ความเป็นเนื้อหาสาระ ความแสดงผลของเนื้อหาสาระ
นั้นๆ

ถ้าเป็น “คุณ” ของ พุทธ (พุทธคุณ) ก็ตาม หรือ ของ อรรถัตตะ (อรรถคุณ-
คุณ) ก็ตาม ย่อมไม่ใช่ความเป็นเนื้อหาสาระ หรือ ย่อมไม่ใช่ความแสดงผลของ
เนื้อหาสาระในแบบต่างๆ ตั้งแต่ ช่วยคนรตคว่ำก็ไม่ขาดเจ็บ ยังไม่ออกฟันไม่
เข้า ช่วยให้รวยลาภ รวยยศ ฯลฯ และอะไรต่ออะไรต่างๆ ประคำที่เป็น “เครื่อง-
ฉานคุณ” ที่ได้เคยกล่าวถึงมาแล้ว ตลอดจนดำเนินได้ หรือ พิลึกกึกกือยิ่งกว่านั้นร้อย
เท่าแน่ๆ

ขออย่าได้โหมเหวี่ยง หลอกหลอ บ้าประกาศ “พุทธคุณ” ให้มันผิดเพี้ยน
เลอะเทอะออกไปจาก “อริยสัจ” กันหน่อยเลย โดยเฉพาะผู้อยู่ในเครื่องแบบ
“นักบวช” ศาสนา มันจะลุ่มจมไม่เหลือเชื้อแห่งสัจธรรมกัน เพราะมีผู้อยู่ไม่
เข้าใจใน “พุทธคุณ” ที่แท้ “อรรถคุณ” ที่จริง นี่แหละ เป็นผู้กระทำ และ

ศาสนานี้เสื่อมก็เพราะ “พระสงฆ์” (นักบวช) นั้นแหละเป็นผู้ทำลาย ไม่มีคน
อื่นใด เขาทำลายได้เก่ง เท่า “พระสงฆ์” ผู้ซึ่งไม่รู้แจ้งแห่งทะเล
ธรรม ดอก

การโฆษณาประชาสัมพันธ์กัน ว่า พุทธาภิเษก หรือ เสก เป้า ยัด
อุด “พุทธคุณ” ใส่ตระกูล ใส่ฝ่ายนี้ ใส่พระเครื่อง ใส่พระบูชาอัน
เป็นลึกลับ ลึกลับ บ้างก็ขายกัน บ้างก็แจกเพื่อสร้างความดี-ความนิยม นั้น
มันคือการหลอก ให้หลง ลวงให้ผิดทาง ออกไปจาก “พุทธศาสนา” ชัก
จูงไม่รู้ ให้ไม่รู้ยิ่งขึ้น ขอให้เลิกหยุดพิธีการอันทำลาย “พระ-
บัพติศนาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระกรุณาธิคุณ” อันเป็นอริยสัจแห่ง
พระพุทธองค์กันเสียเถิด อย่าให้อำนาจแห่ง “ความโลภ” มันเป็นพิษเป็นภัย
เป็นโทษแก่ “พุทธศาสนา” ยิ่งๆ ขึ้นไปนัก การพุทธาภิเษก (พุทธ + อภิเษก) นั้น
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้นกำเนิด และพระองค์ท่านเคยพา “อภิเษก” ใส่ใน “คน
เป็นๆ” นั้นเท่านั้น พระองค์ไม่เคยพา “อภิเษก” ใส่อัฐิ ใส่หิน ใส่ดินปั้น ใส่ปูน
หล่อ หรือ วัตถุใดๆเลย เพราะท่านไม่เก่งถึงขนาดนั้น (อภิเษก แปลว่า การบรรจุ
การได้เป็น) พระองค์ท่านทำให้ **บรรลุได้** ก็แค่ทำคนเท่านั้น ให้ได้เป็นพุทธ
หรือให้บรรลุพุทธ ท่านไม่เก่งถึงขนาดวัตถุให้ **บรรลุได้**จริงๆ ด้วย

ถ้าจะทำเครื่องรางของขลังอันใดอย่างไหน ก็เชิญทำเถิด จะมีจริง หรือ ไม่
จริงได้ ก็ตามแต่อำนาจแห่งความยึดถือ คือ เป็น “สัจจะ” ที่เรียกว่า “สมมติ
สัจจะ” ไม่ใช่ “ปรมาตมสัจจะ” แต่ที่ไม่ถูกไม่จริงอย่างยั่งยืน ก็
ไม่ใช่ “พุทธวิชา” ไม่ใช่ “พุทธคุณ” ไม่ใช่ “อรรถัตถคุณ”
ต้องแยกแยะแบ่ง “วิชา” ว่า **เดรัจฉาน** หรือ **พุทธ** แยก “คุณพิเศษ”
ทางพุทธคณาจารย์ที่เรียกว่า “อิทธิทธิปาฏิหาริย์ อาเทศนาปาฏิหาริย์ หรือ
อนุศาสนียปาฏิหาริย์” ให้แจ่มแจ้งชัดเจน

“วิชา” หรือ “พุทธคุณ” หรือ “คุณพิเศษ” ของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าองค์พระสมณโคตม ผู้คือบรมศาสดาของ “พุทธศาสนา” นั้น

ทรงประกาศ “อริยสัจ ๔” เป็น “อนุศาสน์ปฎิหารีย์” คือ ช่วยสัตว์โลกให้ “พ้นทุกข์” (อริยสัจ) ไม่ใช่มีไว้ใน “เครื่องนาวิชา” หรือ มาเล่นปฎิหารีย์ อวดฤทธิ์แสดงเดชแก่ช่วยความโลกของคน ให้สำเร็จสมใจในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข อันหลงใหลวุ่นวายอยู่กับกาม และ โลภียฤทธิ์ต่างๆ นี้

ดังนั้น จะหล่อพระพุทธรูป จะสร้างพระเครื่องฯ อะไร ก็อย่าได้ใช้คำว่า ประจุพุทธคุณ พุทธาภิเษก สวดยันต์พุทธาณาภาพ หรือ ภาษาเรียกอะไรที่ใช้คำว่า “พุทธ” ร่วมเข้าไปในพิธีการ ที่เป็นจารีตของ “เครื่องนาวิชา” ด้วยเลย มันเป็นบาป เพราะการกระทำเช่นนั้น มันไม่ใช่ “พุทธคุณ” พุทธพลังอะไรดอก มันเป็นเพียง “ไสยคุณ” (คือ ความเก่งของคนหลับ ไสย แปลว่า นอนหลับ หรือ คือ ความแสดงผลแห่งเนือหาสาระของผู้หลงใหลละเมอ ผู้ยังมีโมหะ) เป็นคุณ แห่งเครื่องนาวิชา เท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าจะประจุ “ไสยคุณ” เช่น นั้น ก็ควรจะเรียกว่า “ไสยาภิเษก” (ไสย + อภิเษก) ไม่น่าจะจวนจ้วงเอา คำว่า “พุทธ” ไปผสมผลให้เป็นการพราง เป็นการลวง จนผู้คนได้พากันเข้าใจ “ศาสนาพุทธ” ผิดเพี้ยนไปหมด ผู้กระทำการโฆษณาด้วยคำว่า “พุทธาภิเษก” แต่ไป “อภิเษก” พุทธคุณใส่ตัวจริงคือ ผู้ช่วยทำลายศาสนาพุทธได้อย่างดีเยี่ยม เพราะช่วยสร้าง “ทิฎฐิ” หรือ ทำความเห็นให้แก่ปวงชน ผิดเพี้ยนเป็น “มิจฉาทิฎฐิ” อันไม่เข้า “มรรค” ไม่เป็น “สัมมาทิฎฐิ” ตั้งแต่ มรรคองค์แรกเบื้องต้น คือ มันออกนอกเป้าหมายที่ท่านได้กระทำกัน มันผิดตั้งแต่ เริ่มนำเข้าหา “พระพุทธรูป” ผิด “พุทธ” เสียแล้ว ใครจะช่วยกันทำลายศาสนาพุทธ ด้วยวิธีนี้ ก็จงทำกันเถอญ เชิญ ! แต่รอกหลุมใหญ่ นะ ! เพราะมันบาปขึ้น ทำลาย “พระศาสนา” จริงๆ

จงพยายามตรองให้เห็นแจ้ง ที่กล่าวนี้ มิใช่ว่าร้าย หรือ มีเจตนาร้าย แต่เตือนด้วยความหวังดีจริงๆ เพราะจะไม่มี “พุทธคุณ” เกิดได้เป็นได้ในวัตถุใด ๆ เลย ก็ถ้าใครจะเก่งกว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมีความสามารถสวดยันต์ ปลุก เสก หรือ พุทธาภิเษก หรือ ทำให้เกิด “พุทธคุณ” เข้าไปได้จริงแท้ ออกป่าน นั้น ทำไม่ไม่สวด ยันต์ ปลุก เสกใส่ตัวตนคนจริงๆ ให้เกิด “พุทธคุณ” (อันมี

บริสุทธิ์คุณ มีปัญญาคุณ มีกรุณาคุณ) เสียเลยแล้ว จะได้เกิดประโยชน์แก่
ประโยชน์จริงกันได้อย่างแท้ เป็น “พุทธคุณ” เป็น “อรหัตตคุณ” หรือ เป็นผู้
ปัญญา มีความบริสุทธิ์ และ มีความกรุณายิ่งยวด ช่วยโลกช่วยประชาชนต่อไปได้
อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าอัฐิ โลหะ ดิน ปูน ฯลฯ กว่าวัตถุต่างๆ เป็นไหนๆ ไป
มั่วสวด ยัด ปลูก เสก หรือ พุทธาภิเษก ใส่โลหะ ใส่ไม้ ใส่ดิน ใส่ผ้ายันต์
อะไรต่างๆ กันอยู่ให้เปลืองเวลาทำไม ?

“พุทธคุณ” คือ พระบริสุทธิ์คุณ พระปัญญาคุณ พระกรุณาคุณ เท่านั้น
ไม่ใช่คุณวิเศษอย่างอื่นจริงๆ ขอให้จำใส่ใจให้ดี “พุทธคุณ” แท้ๆ
ไม่ใช่ข้อเท็จจริงใดที่เป็นโลกียฤทธิ์ จะมีก็แต่เนือหาที่เป็นไปเพื่อล้างกิเลสตัณหา ล้าง
ความโลภ ล้างโทสะ ล้างโมหะ การสร้างพระเครื่องฯ มาหลอกคนให้โลก ให้
ก่อโทษะอวดตักกัน ชำกัณ เพราะความหลง (โมหะ) ว่า ตนมีพระเครื่องฯ กันเป็น กัน
เห็นยวอะไรนั้น นั่นหนะหรือ ? คือเครื่องช่วยล้างกิเลสตัณหา ล้างความโลภ ล้าง
ความโกรธ ล้างความหลงโหลในสิ่งที่ไม่น่าหลง มันกลับยให้โลก ขยให้ก่อความ
โกรธ ความพยายามหันมาทบทวนตน และยังมีคนไม่รู้ความแท้จริงยังขึ้นอกต่างหาก !
คิดให้ดี !

ผู้จะมี “ศรัทธาในพระพุทธรูป” จึงจะต้องมี “ปัญญา”
จริงๆ จะต้องรู้แจ้งแทงทะลุใน เหตุ นิทาน สมุทัย บัณฑิตของ “พระพุทธรูป”
ให้ละเอียด ให้ถ้วนทั่ว ให้ได้อย่างแท้จริง แน่แน่นอน ถูกต้อง พร้อมกับต้องทำ
“ปัญญา” ให้แทงทะลุใน “อาการ” (กิริยา) ลិងค์ (ความแตกต่าง) นิमित
(เครื่องหมาย) อุเทศ (หัวข้อที่แยกแยะออกได้) ของ “พระพุทธรูป” ให้ได้ จึง
จะเรียกว่า รู้แจ้ง “รูป-นาม” แห่งพระพุทธรูป ไม่เช่นนั้นการ “ศรัทธา” แม้แต่ใน
“พระพุทธรูป” ซึ่งเป็นรัตนตรัยดวงแรก ก็ไม่ถูกต้อง ไม่ตรง “พระพุทธรูป”
หากหลงไปยึด “ศรัทธา” เชื่อมมันอยู่แค่รูปปั้น รูปนิमित หรือ คุณวิเศษที่ไม่ใช่
“พุทธคุณ” อันเป็นไปอย่างถูกต้องตรงแท้เป็นสัจธรรม ก็จะ “เห็นตลาคด”
ไม่ได้จริง ๆ ดังนี้

แต่ก่อน องค์ “พระพุทธเจ้า” มีอยู่จริง (คือ ยังไม่ค้นชั้นปนิพพาน) คนก็สามารถพบเห็นกายธรรม หรือ “พุทธคุณ” ดังกล่าวแล้วได้จริงๆ จากองค์จริงถึงกระนั้นพระพุทธองค์ก็ยังทรงกล่าวว่า แม้การนั่งขัดอยู่กับเรตถาคต หรือ แม้จะเกาะชายจัวรของเราอยู่ ก็ไม่ชื่อว่า “เห็นตถาคต” เพราะไม่ทำความเห็นแจ้งให้เกิดขึ้นในใจของคน จนรู้ว่า “พุทธคุณ” นั้นคืออะไรแน่ๆ

แล้วยังเดี๋ยวนั้น ไม่มีองค์จริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่แล้ว เรายังจะ “เห็นตถาคต” ได้อย่างนั้น จึงต้องอาศัยดวงแก้วดวงที่สอง คือ “พระธรรม” หรือ คำสั่งสอน คำแนะนำ คำกล่าวชบอภังของพระพุทธองค์ และ พระพุทธสาวก อริยเจ้าทั้งหลาย

และก็เช่นเดียวกับดวงแก้วดวงที่หนึ่งเอง เราจะ “สร้าง” ใน “พระธรรม” อันเป็นดวงแก้วดวงที่ ๒ เราก็จะต้องอาศัยคำสั่งสอนนั้น คู่มือให้ละเลียบว่า นำเลื่อมใสศรัทธาได้แค่ไหน ? แล้วก็นำมาปฏิบัติทดลองดูจน “เกิดผล” ค่ะ เห็นแจ้ง (ประสพ หรือ บรรลุ) กับตนเองอย่างแท้จริง ก็นั่นแหละคือ “สร้าง” แท้ๆ จะเกิดใน “พระธรรม” นั้นๆ ได้อย่างจริงๆ

คำสั่งสอนของพระบรมศาสดา ออกจากพระโอษฐ์มีผู้จำๆ มาแล้ว จึงมาจดไว้แล้วก็สืบทอดกันมาเป็นทอดๆ นานวันเข้าๆ คำสอนก็หลุดหายกร่อนไปบ้าง เพิ่มขยายขึ้นตามความเข้าใจเอาเองของแต่ละบุคคลบ้าง มันต้องเป็นอย่างนั้นช่วยไม่ได้ และก็จะเป็นอย่างนั้นแหละต่อไปอีก จวบศาสนาพุทธจะหมดสิ้นเชื้อ ดังนั้น ผู้ศึกษาตาม “พระธรรม” จึงจะต้องไตร่ตรอง วิจัยธรรมให้มาก จับทิศอัมทางขัตติมรรคให้ได้จริงๆ ไม่เช่นนั้น ก็ฟัง “พระธรรม” ไม่ได้ หรือ ฟังได้ก็เป็น “พระธรรม” ที่ให้ผลเบาะๆ เบียงๆ อยู่ ไม่ใช่ “พุทธคุณ” อย่างถูกต้อง ตรงแท้ อีกหนะแหละ

“พระธรรม” ไม่ใช่ของจะเอามาท่องสวดหาгин (พระธรรมบทใดก็ตามที่นำมาสวดขึ้นพร้อมกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ให้อนุส്മนัสน์ฟัง ผิดวินัยบัญญัติแห่ง

พระบรมศาสดา) **“พระธรรม”** ไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาขีดเขียนขายกัน ขายหากำไร
 เลี้ยงชีวิต **“พระธรรม”** ไม่ใช่สิ่งที่จะนำมานั่งเล่นนั่งเรียน นั่งสะสมภาษา
 สะสมบัญญัติให้มาก ๆ เพื่อแลกสรรเสริญ แลกยศ ชั้นฐานะ แลกลาภ และ
“พระธรรม” ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาท่องเที่ยวแข่งกัน อวดโก้ อวดดีว่าข้าท่องได้เก่ง
 ข้าท่องได้มาก ข้าท่องได้คล่อง อย่างนั้นมิใช่เลย **“พระธรรม”** คือ คำ
 สอนที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติ ไปกระทำให้ตนเอง เกิดปัญญาธิคุณ
 เกิดวิสุทธิคุณ เกิดกรุณาธิคุณใน **“จิต”** ซึ่งก็เป็น **“พุทธคุณ”** อัน
 หนึ่งอันเดียวกัน (เอโก ชัมโม) กับ **“พระพุทธ”** อีกหนึ่งและไม่มีอื่น

ดังนั้น ผู้จะ **“ศรัทธา”** ใน **“พระธรรม”** ได้จริงๆ ก็คือ ผู้ **“เห็นตถาคต”**
 หรือ **“ดวงตาเห็นธรรม”** อันเรียกเป็นภาษาศัพท์ว่า ได้เกิด **“ญาณ”** ได้เกิด
“อริยญาณ” หรือ เกิด **ญาณทัสสนะ** เกิด **วิปัสสนาญาณ** นั่นเอง มันเกิดได้
 เป็นได้ เพราะได้ไตร่ตรองเอา **“ธรรมะ”** ได้ถูกต้องแท้จริง ไปลงมือประพฤติ จน
 เห็นผล เกิด **“วิมุตติญาณทัสสนะ”** อย่างแท้จริง คือ ได้รู้ผลดี ในเมื่อ
 เราเลิก หรือ เราหลุดสิ่งนั้นๆ เรื่องนั้นๆ อันเราเคยยึดไว้ เคยเกี่ยว
 ข้อง เคยหลงว่า มันดี มันสำคัญ แต่พอหยุด พอเลิก ไม่ยึด ไม่เกี่ยว
 ข้องมันอีก มันกลับทำให้เราสุขยิ่งกว่า เห็นผลดียิ่งกว่าเสียอีก เห็น
 ส่วนที่ดียิ่งกว่าด้วย **“อริยญาณ”** หรือ **“ปัญญาอันยิ่ง”** ซึ่งบอกให้
 ใครรู้ตามได้ยาก จริงๆ จึงจะก่อเกิด **“ศรัทธาอันยิ่ง”** หรือ **“ศรัทธาพละ”**
 ในคนได้แน่ๆ แท้ๆ

ผู้ได้แต่ท่องๆ สวดๆ จำๆ สะสมบัญญัติภาษาต่างๆ ไว้ หรือ จะได้คิดค้น
 ผกผันด้วยเหตุผลของภาษาสู่ภาษา เรียนกันอยู่เท่านั้น แม้จะได้มาก จนมีใบรับรอง
 สูงส่งขนาดไหน กระทั่งถึงขนาดรับรองกันว่า ให้ปริญญาตรี-โท ถึง “เอก” กันที่
 เดียว ในแขนงวิชา **“พุทธศาสนา”** กันเลยทีเดียว ถึงอย่างนั้นก็ตาม ก็จะไม่เกิด
“ญาณทัสสนะ” เกิด **“วิปัสสนาญาณ”** หรือ เกิด **“อริ-**
“ญาณ” ได้เป็นอันขาด **“ดวงตาจะไม่เห็นธรรม”** ได้เลย

ผู้จะเห็นธรรม หรือ จะเกิดพุทธคุณในกายในใจของตนจริง ๆ จนเกิดผล
เกิดญาณแท้ ๆ เป็น “ญาณจิต” แล้วตัว “ศรัทธา” หรือ ความเชื่ออันพร้อม
ด้วย “อธิปัญญา” ของตน เชื่อเพราะเห็น “ผลแห่งการขาด การหลุด การพ้นมาได้
แล้วเป็นสุขยิ่ง” ทน นินว่า เกิดได้ เป็นได้ จริงแท้ นั้นแท้ ๆ แน่ ๆ มั่น ๆ
นั่นต่างหาก ความ “ศรัทธา” ใน “พระธรรม” จึงจะเป็น “ศรัทธินทรีย์”
และ “ศรัทธาพละ” ไม่ใช่ **เชื่อ** หรือ **ศรัทธา** เพราะเพียงอย่างตามที่
ได้ยก “เกสปุตตยสูตร” หรือ ที่เรียกกันติดปากว่า “กาลามะสูตร” ๑๐ ข้อ มา
ให้ดูนั้น ไม่

อย่างนี้ จึงจะเรียกได้ว่า เกิด “ศรัทธา” อย่างแท้จริง ประกอบด้วย
“ปัญญา” และมันจะไม่ไถ่ถอนเองง่าย ๆ เป็นอันขาด

ที่สุดดวงแก้วดวงที่ ๓ อันคือ “พระสงฆ์” นี้แหละ สำคัญมากในปัจจุบัน
เพราะจะเป็นผู้นำพา ลากจูงอย่างสำคัญทีเดียว เนื่องจากพระพุทธ(เจ้า)
จริง ๆ นั้น ก็ไม่มีแล้ว มีแต่ “พุทธคุณ” อันเห็นยาก ธิยาก และ “พระธรรม”
อันเป็นภาษาคำสอน ก็ได้ผลแผ่แตกขยายปนเป เหยินเบี่ยงออกไป เพราะขาดบ้าง
ถูกต่อเติมบ้าง จึงต้องอาศัย “พระสงฆ์” ผู้รู้แจ้งแท้จริง ตรงธรรม ถูก
พุทธคุณ เป็นผู้ชี้แนะตัดสิน ทั้งจะต้องอาศัยสภาวะธรรมที่เป็นไปอย่าง “วิมุตติ”
จริงๆ จากคนเป็น ๆ ที่เป็น “พระสงฆ์” ผู้ “วิมุตติ” ได้แท้ ๆ เป็นเครื่อง
ยืนยัน เป็นตัวอย่าง

จะ “วิมุตติ” น้อยหน้อย เป็นแค่พระโสดาบัน หรือ “วิมุตติ” มากจน
เป็น พระสัททกามี หรือ “วิมุตติ” มากไปจนขนาด เป็น พระอนาคามี ตลอด
จน เป็น พระอรหันต์ ก็ตาม ก็จะเป็นทั้งเครื่องพิสูจน์ให้เห็นได้เป็นอย่างดี จะ
เป็นทั้งเครื่องเสริม “ศรัทธา” อันสูงส่งแท้จริง เพราะมันเป็นเนื้อหาสภาวะแท้ๆ
จริงๆ ผู้ใดมีเชื้อทางธรรม ผู้มีจิตน้อมโน้มมาในธรรม ยิ่งผู้มตาธรรม
ก็จะเห็นได้ สัมผัสจริงเอากับของจริงได้ โดยตรงทีเดียว

ด้วยเหตุนี้เอง ถ้าผู้ใดไม่หลงใหลผิดทางดังได้กล่าวมาแล้วในส่วน “ผิด” เมื่อใส่ใจไม่มองหา “พระสงฆ์” ดังกล่าวแล้วอีกเช่นกัน คือ พระสงฆ์ที่เป็นผู้ก่นอัย (อปปิจละ) เป็นผู้รู้จักพอ (สันตุฏฐิ) เป็นผู้สงบราบเรียบ (ปวิเวก) เป็นผู้ไม่คลุกคลีกับเรื่องอันยังยืดยาวอยู่ เช่น กาม เช่น วัตถุสมบัติ เช่น สวรรค์ เป็นต้น (อสังสัคคะ) เป็นผู้มีความเพียรเสริมความเพียรให้แก่ตนเองอยู่เสมอ (วิริยารัมภะ) และเป็นผู้ ศีล-สมาธิ-ปัญญา ทั้งมุนิ วิมุติ วิมุติญาณทัสสนะ ยืนหยัดได้พบได้ “เห็นพระ”

การได้ “เห็นพระ” ที่เป็น “อริยะ” โดยนัยดังกล่าวแล้วจริง ก็เท่ากับได้พบ “กัลยาณมิตร” อันยอดเยี่ยม ผู้จะพาเราไปสู่ การ “เห็นตลาด” หรือ เกิด “ดวงตาเห็นธรรม” ได้ในที่สุด ดังนั้นเอง การได้ “เห็นพระ” มันจึงเป็น “มงคลอันอุดม” จริงๆ

การได้พบ “พระสงฆ์” ที่เป็นพระอริยะในปัจจุบันนี้ จึงสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะถ้าไปพบ หรือ ไปได้แต่ “พระสงฆ์” (ที่ยังไม่ใช่อริยะ) ก็จะคลำทาง (มรรค) ไม่พบ หรือ จะเสียเวลาอย่างเนิ่นนานเป็นที่สุด หรือไม่ก็จะไม่พบทางอันถูกต้องแท้จริงเลย จะถูกพระสงฆ์ผู้ยังมิได้เลิกละตัณหาอยู่จริง นั้นแหละ จูงไปเหินดเหินอ้อยเมื่อยล้ากับท่าน อย่างแท้จริง และเสียเวลาเปล่า เพราะท่าน ก็ไม่มี “ดวงตา” คนผู้จะไปขอพึ่งท่าน ก็ไม่มี “ดวงตา” **คนไม่มีตา จูงดนไม่มีตา** ก็คิดคุณอะไรว่า มันจะไปได้แค่ไหน ? ถูกต้องตรงทางอย่างไร ?

เพราะเหตุว่า “ของสมมุติ” อันเป็นเปลือกหุ้ม มันได้เกิดขึ้นมาพอกมาเพิ่มปนเปใน “พุทธศาสนา” มาก จนเกินกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์เข้าไปแล้ว มากหลายทั้งในความเป็น “พระพุทธรูป” และ ความเป็น “พระธรรม” อันเป็นดวงแก้ว ๒ ดวงแรก ยิ่ง “พระสงฆ์” ยิ่งกว่า “ของสมมุติ” มันถึงขนาด “ของปลอม” คั่นไปหมด

และโดยนัยเดียวกันอีก “พระสงฆ์” ที่เป็น “อริยะ” แท้ ก็จะมีบริสุทธิคุณ อันคือ “วิมุติ” มีปัญญาธิคุณ คือ “ญาณทัสสนะ”

และมีกรุณาธิคุณ คือ “พรหมคุณ” เช่นเดียวกับ “พุทธคุณ” และ “ธรรมคุณ” ซึ่งเป็น “เอโก ธรรมโม” อันเดียวกัน แนวเดียวกับ “พระพุทฺธ” และ “พระธรรม” นั้น อีกนั่นแหละ เป็นแต่ว่าอยู่ใน “สภาพ” คนละอย่างเท่านั้นเอง “พระพุทฺธ” เริ่มอยู่ในเจ้าชายสิทธัตถะมาก่อน แต่ก็เป็นพุทธคุณทั้ง ๓ ดังกล่าวแล้ว “พระธรรม” คือ คำสั่งสอนที่จะให้ผู้ประพฤติก่อเกิดพุทธคุณทั้ง ๓ และ “พระสงฆ์” ก็คือ มนุษย์ทุกคนที่ประพฤติ ปฏิบัติตน จนเกิดพุทธคุณทั้ง ๓ ในตนได้จริงๆ จะมีมากน้อยอย่างไร ก็แล้วแต่มนุษย์ผู้นั้นๆ สามารถประพฤติก่อได้ ลักษณะของ “เอโก ธรรมโม” คือ เป็นไปอย่างเดียวกัน, ลงเป็นอันเดียวกันได้ นั่น มีอยู่ ดังต่อไปนี้

และสุดท้ายผู้จะเกิด “ศรัทธา” ในตัว “พระสงฆ์” องค์ใดๆ อย่างแท้จริง ก็คือ ผู้คนได้คบหา (เสวนา) ได้ฟังธรรมจากท่าน (สวนะ) จนนำไปประพฤติก่อได้รับรู้สัจจริงตาม ตรงต้องตามเหตุผล เกิด “ปัญญา” เกิด “วิมุตติ” ที่แท้จริงได้กับตน ไม่ใช่ไปได้ฤทธิ์เดชทางโลกย์ใดๆมา หรือ ยังมีคุณทางรรยาลาก เพิ่มขึ้น เพื่อผู้สรรเสริญด้วยแล้ว ยิ่งห่างไกลจุดแท้ของ “พุทธ” เพราะ “พุทธ” นั้น สอนให้ละโลกะในสิ่งเหล่านั้นจริงๆ แค้น ! มันยังเพิ่มโลกะ นะ ! ต้อง “เห็นพระ” ให้แจ้ง ทั้ง “พระพุทฺธ” ทั้ง “พระสงฆ์” ต้องพิสูจน์ “พระธรรม” ให้บรรลุผลให้ได้ ถ้าได้พบได้สัมผัสจริงเมื่อใด (แม้เพียงเป็นสภาวะธรรมจริงแค่เล็กน้อยๆ) เมื่อนั้นแหละ “ศรัทธา” นั้น ก็จะ เป็น “ศรัทธา” ที่มี “ปัญญา” เป็น “ศรัทธาอินทรีย์” เป็น “ศรัทธาพละ” ซึ่งเป็น “ศรัทธาธรรม” ไม่ใช่ “ศรัทธาโลก”

“ศรัทธา” ดังได้อธิบายมานี้ - จึงจะได้ชื่อว่า **เชื่ออย่างแท้จริง** **เชื่อในตัวเอง** **เชื่ออย่างถูกต้องตรงจริง** ไม่ใช่เชื่ออย่างยังใช้ไม่ได้ แบบ ๑๐ ข้อ ใน “เกสปุตตยสูตร” (หรือ กาลามะสูตร) นั้น การ “ศรัทธา” ในพระรัตนตรัย จึงจะต้องทำปัญญาให้แจ้ง ทำ “ญาณ” ให้เกิดจริง เช่นนี้ ให้ได้ก่อน แล้วเมื่อเราได้ปฏิบัติจริง เกิดผลเห็นแจ้งตาม ในตน

309

อย่างแท้ “ศรัทธา” ในสังขธรรมต่างๆ ของพระพุทธองค์ ที่สูงขึ้น
มากขึ้น ก็จะตามมา และแล้วผู้ปฏิบัติ ก็จะสูงขึ้นๆ อย่างแท้จริง

ผู้นั้น ก็จะพึงรูปาป วัฏฏะ รุกุศล รุกุศล รุกุเลตคณา กับ สภาวะ-
จิตแท้ หรือคือ ฐะวณ ฐะวณ ฐะวณ ฐะวณ ฐะวณ (สังขธรรม) อย่างแท้จริงตรงทางได้
แล้วผู้นั้น ก็จะไม่งมงาย จะรู้ตนรู้ตัวของตน เมื่อสัมผัส หรือ คลุกคลีกับชั่วกับบาป
ใดๆ ก็จะมีความรู้สึกละอาย ก็จะนกลงโทษตัวเองอยู่ ดังนั้นแหละ เรียกว่า เป็นผู้
มี “หิริ” อันเป็น ธรรมะ ข้อที่ ๖

สรุปความ คุณได้มี “ศรัทธา” ที่ถูกตรงจริงแท้แล้วหรือ ?

ข้อควรทำ อ่านข้อความตอนนี้อย่าละเอียดหลายๆ เที้ยว แล้ว
เริ่มสร้าง “ศรัทธา” อันแท้จริง ดีจริง หรือ เป็น “ธรรม” จริง ให้เกิด
ให้มีในตนขึ้นมา ให้ได้.